

MINNA SANTAJOJA

Kituen kuoloon vai uutta potkua yhteistyöstä?

TIETEELLISEN SEURATOIMINNAN
TULEVAISUUSKUVAT

Tieteellinen seuratoiminta rakentuu akateemisen talkoohengen varaan. Kantaako talkoohenki myös tulevaisuudessa? Mikä on tieteellisten seurojen rooli tutkimuksen muuttuvassa toimintaympäristössä? Hahmottelen tässä kirjoituksessa Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran mahdollisia tulevaisuuskuvia ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

SKENAARIOT MAHDOLLISUUKSIEN AVARUUDEN HAHMOTTELUSSA

Tulevaisuudentutkimuksessa skenaarioajattelulla pyritään kyseenalaistamaan näkemystä tulevaisuudesta yhtenä, enemmän tai vähemmän ennalta määrättyinä polkuna (mm. Rubin 2004). Skenaariot tähtäävät luovaan ongelmanratkaisuun ja strategiseen tavoitteiden ja toiminnan kirkastamiseen. Vaihtoehtoiset tulevaisuuden skenaariot hahmottelevat mahdollisuuksien avaruutta ja tekevät näkyväksi vallinnan mahdollisuuksia nykyhetkessä. Skenaariota laaditaan yleensä vähintään kolme, esimerkiksi todennäköinen, toivottu ja ei-toivottu tulevaisuuskuva. Näin välttyään kahden, utooppisen ja dystooppisen, skenaarion vastakkainasettelulta.

Skenaario on parhaimmillaan johdonmukainen ja uskottava kertomus tulevaisuudesta huomioidessaan sekä toimintaympäristön muutokset että tulevaisuudentilaan mahdollisesti johtavat prosessit ja oletetut tapahtumaketjut. Skenaario on sekä vapaamuotoinen ja näkemyksellinen että nykyhetkessä saatavilla olevaan tietoon perustuva. Tulevaisuudentutkimuksessa skenaarioita voidaan hyödyntää eri tavoin tulevaisuuden tarkastelussa, esimerkiksi Delfoi-asiantuntija-prosessiin yhdistettynä, ja skenaarioiden laadinnassa voidaan hyödyntää monipuolisesti laadullisia ja määrällisiä tutkimusmenetelmiä.

Skenaariotyön pohjaksi tyyppillisesti selvitetään tulevaisuuteen

The futures of scientific societies

Scientific societies are based on academic volunteering. In today's competitive academia, researchers have little time to dedicate to activities not seen as productive in an obvious way. There are few incentives, and scientific societies have trouble recruiting new active members. In this text, I discuss the effects of recent science policy on scientific societies. Based on that and my observations as YHYS board member over a decade, I sketch out three scenarios for YHYS's future. The scenarios reach approximately ten years into the future - many things may change during that time. Will YHYS lose its bearings and relevance as a research community thanks to the "internationalization" of academia? Or will the society become increasingly relevant as a counterweight to the unproductive competition and measurementality typical of academia, and so become a stronger voice in the sustainability transformation? With some humor, the text applies future imagination to spark discussion on the role and values of YHYS.

liittyviä toiveita, odotuksia, pelkoja ja arvoja sekä pyritään havaitsemaan tulevaisuuteen vaikuttavia niin kutsuttuja heikkoja signaaleja sekä hiljaista tietoa monista eri lähteistä. Heikot signaalit ovat ensimmäisiä merkkejä tulevaisuuden mahdollisesti merkittävistä muutoksista. Tieteellisen seuratoiminnan tulevaisuutta ajatellen esimerkki heikosta signaalista voisi olla vaikkapa se, että YHYS ry:n nykyinen puheenjohtaja Pasi Heikkurinen taitaa olla ensimmäinen, joka on lisännyt seurameriitin sähköpostin allekirjoitukseensa. Tämä voidaan tulkitta paitsi merkinä seuratoiminnan arvostuksen lisääntymisestä, myös aktiivisena tekona tieteellisen seuratoiminnan näkyväksi tekemisessä. Hiljainen tieto puolestaan voi olla esimerkiksi organisaation toimijoiden välillä suullisesti siirtyvää tietämystä ja käytänteitä, jotka ovat organisaation toiminnan kannalta tärkeitä, mutta joita ei ole sanallistettu virallisempaan, kirjalliseen muotoon. Kirjoitukseni pyrkii osaltaan sanallistamaan tieteelliseen seuratoimintaan liittyvää hiljaista tietoa. Skenaariotyöskentely käynnistyy aina nykytilanteen kriittisestä tarkastelusta ja vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien tunnistamisesta. Tieteellisen seuran tapauksessa tämä tarkoittaa esimerkiksi sen pohtimista, minkälaisia resursseja seuralla on ja mitkä ulkoisen toimintaympäristön tekijät vaikuttavat seuran toimintaan.

Hahmottelen Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran tulevaisuudesta kolme skenaariota. Seuran täyttäessä 30 vuotta olisi houkuttelevaa ulottaa tarkastelu seuraavien 30 vuoden päähän. Niin kauas ei mielikuvitukseni kuitenkaan riitä, vaan tuloksena olisi huonon tieteiskirjallisuuden tyyppisiä karikatyyrejä, joista ei juuri olisi hyötyä tämän päivän haasteiden pohdinnassa. Nykymenolla ympäristön tila on 30 vuoden kuluttua niin heikko, että tieteellisen seuratoiminnan ja tulevaisuuden visioinnin mielekkäys ylipäätään saattaa olla koetuksella. Taaksepäin katsottuna jo vuosikymmenessä on tutkimuksen toimintaympäristössä tapahtunut suuria muutoksia. Niinpä ulotan tulevaisuuden kuvitteluni noin 10 vuotta eteenpäin, vuoden 2035 tienoille. Skenaarioni eivät perustu systemaattiseen aineistonkeruuseen tai tietyn menetelmän käyttöön, vaan ne ovat tulosta yli kymmenen vuoden kokemuksesta ja havainnoista tieteellisestä seuratoiminnasta, yli parinkymmenen vuoden kokemuksesta muusta vapaaehtoisesta

Minna Santaoja osallistui taiteilija Leena Kelan One year performance -teokseen YHYS-kollokviiossa Turussa 2017.

järjestötoiminnasta sekä tutkijan luovasta mielikuvituksesta. Ennen skenaarioiden hahmottelua tarkastelen seuraavassa lyhyesti tieteellistä seuratoimintaa yleisemmin.

TIETEELLISET SEURAT YHTEISÖN RAKENTAJINA

Suomessa toimii ainakin 300 tieteellistä seuraa, joista suuri osa on Tieteellisten seuran valtuuskunnan (TSV) jäsenseuroja. TSV teki vuonna 2022 selvityksen tieteellisten seurojen jäsenistöstä (Late ym. 2022). Monet seurukset ovat jäsenmäärältään pieniä: lähes puolessa jäsenmäärä on alle 200, YHYS ry:n jäsenmäärä on vähän yli. Jäsenmäärissä ei ole tapahtunut suuria muutoksia, vaikka seuroissa onkin esiintynyt huolta jäsenmäärän pienentymisestä. Selvityksen mukaan tieteellisten seurojen toiminnan tärkeimpiä tavoitteita ovat tieteellisen toiminnan ja yleisen tieteen ymmärryksen edistäminen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Monilla seuroilla on myös alan opiskelijatoiminnan edistämiseen liittyviä tavoitteita. Tavoitteitaan seurukset toteuttavat tyypillisesti julkaisemalla tutkimustietoa ja järjestämällä tapahtumia eri yleisöille. Selvityksen mukaan Suomessa julkaistaan yli 300 tieteellistä lehteä; niistä merkittävä osa on tieteellisten seurojen

YHYS ry:n kevätkokoukset eivät tavallisesti ole varsinaisia massatapahtumia. Kevätkokous 2023 Tieteiden talolla. Kuva: Corinna Casi.

Tieteelliset seurat ovat voittoa tavoittelemattomia ja toimivat hyvin pitkälle vapaaehtoistyön voimin.

julkaisemia. Yli puolet tieteellisistä seuroista julkaisee tieteellisiä lehtiä – tässä YHYS kuului viime vuoteen saakka vähemmistöön. Seurojen toiminta on sekä kansallista että kansainvälistä ja seurat tekevät yhteistyötä monien tahojen kanssa.

Laten ym. (2022) mukaan tyypillinen tieteellisen seuran jäsen on korkeasti koulutettu, tutkimusorganisaatiossa työskentelevä yli 50-vuotias tutkimustietoa hyödyntävä tai tuottava henkilö. Tiedeseurojen jäsenistö kattaa eri organisaatioita, koulutustaustoja ja ryhmiä. Yli puolet jäsenistä asuu pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Jäsenistön sukupuolijakauma on tasainen, tosin tieteenalojen välillä on huomattavia eroja. Yhteiskuntatieteellisten alojen tieteellisissä seuroissa on jäseninä jonkin verran enemmän naisia (56%). Tieteellisten seurojen miesjäsenet ovat muutaman vuoden naisjäseniä iäkkäämpiä, ja merkittävän osan seurojen jäsenistöstä muodostavat eläkkeellä olevat. Selvityksen perusteella noin kolmannes kotimaisten tieteellisten seurojen jäsenistä kuuluu myös johonkin kansainväliseen tieteelliseen seuraan. Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran jäsenistöstä ei vastaavaa selvitystä ole tehty; voimme olettaa

YHYS:n jäsenistön pitkälti noudattelevan selvityksen tuloksia.

YHYS edistää alan tutkimusta ja tutkijoiden yhteistyötä järjestämällä vuosittain kansainvälisen syyskollokvion sekä vuoden 2024 alusta lähtien julkaisemalla vertaisarvioitua *Alue ja Ympäristö* -lehteä yhdessä Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran (AYS) kanssa. Seuran yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitetta toteuttaa muun muassa Ympäristötiedon foorumin kanssa järjestettävä Poliitiikkadialogi sekä tutkimustietoa yleistajuistavan *Versus*-verkolehden julkaiseminen yhdessä AYS:n ja Suomen Maantieteellisen Seuran kanssa. Kollokvion yhteydessä järjestettävät jatko-opiskelijoiden verkostoitumistilaisuudet sekä gradupalkinto tukevat alan nuoria tutkijoita.

Tieteelliset seurat ovat voittoa tavoittelemattomia ja toimivat hyvin pitkälle vapaaehtoistyön voimin. Joistakin tehtävistä voidaan maksaa palkkioita. Jäsenmaksut ovat seurojen keskeinen tulonlähde. Seurojen kesken on kuitenkin eroja, sillä Suomessa toimii myös suuremman budjetin tiedeseuroja, jotka voivat palkata työntekijöitä (ks. Santaoja & Ollinaho 2024). YHYS on toiminut puhtaasti vapaaehtois pohjalta: esimerkiksi johtokunnan jäsenille tai tilaisuuksien järjestäjille ei ole maksettu korvusta. Matkakuluja on toisinaan voitu korvata. YHYS on osallistunut *Versus*-lehden toimituksen palkkioihin ja parhaillaan seura neuvottelee Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran kanssa siitä, miten *Alue ja Ympäristö* -lehden toimittamiseen liittyvät kulut jatkossa jakautuvat seurojen kesken. Seuran

suurimmat kulut ovat toistaiseksi muodostuneet tapahtumien järjestämisestä.

Laten ym. (2020) mukaan tärkein motivaatio tieteellisen seuran jäsenyydelle on verkostoituminen ja yhteisöön kuuluminen. Muita tärkeitä motiivoivia tekijöitä ovat halu oppia uutta tieteenalasta, tutkimuksen edistäminen sekä ammatillinen kehittyminen. Tapahtumiin osallistumista ja julkaisuja pidetään tärkeinä seurojen jäsenetuinä. Yli 80 prosenttia selvitystä varten tehtyyn kyselyyn vastanneista kertoi lukevansa tieteellisten seurojen julkaisuja ja yli puolet vastaajista mainitsi osallistuneensa seurojen tapahtumiin viimeisen vuoden aikana. Vastauksissa näkyivät vielä korona-ajan rajoitukset tapahtumien järjestämiselle. Yhteiskunnallista vaikuttamista piti tärkeänä motiivina seurajäsenyydelle reilusti alle kolmannes vastaajista, mutta lääke- ja terveystieteiden, yhteiskuntatieteiden ja humanististen alojen vastaajien joukossa yhteiskunnallinen vaikuttaminen nähtiin muita aloja keskeisempänä. Selvityksen mukaan vastuullisen tieteen edistämistä pidettiin tieteellisten seurojen yhtenä tärkeänä tehtävänä. Tätä seurat toteuttavat muun muassa kehittämällä vertaisarviointia julkaisemissaan lehdissä sekä ehdottamalla edustajia tiedettä arvioiviin ja kehittäviin työryhmiin ja paneelisiin, kuten Julkaisufoorumin arviointipaneelit.

Tärkein motivaatio tieteellisen seuran jäsenyydelle on verkostoituminen ja yhteisöön kuuluminen.

Tavanomaisin syy luopua tieteellisen seuran jäsenyydestä oli tsv:n selvityksen mukaan se, ettei henkilö kokenut enää hyötyvänsä jäsenyydestä. Syitä seuraan kuulumattomuudelle puolestaan olivat, ettei henkilö tiennyt tieteellisestä seurasta tai häntä ei ollut pyydetty seuran jäseneksi. Tämän perusteella seuroilla olisi petrattavaa jäsenhankinnassa, ja tämä koskee myös Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuraa. Monet nuoret tutkijat ovat olleet kiinnostuneita seuran jäsenyydestä, kunhan ovat siitä tulleet kuulleeksi.

tsv:n jäsenkyselyn tulokset antavat evästyksi YHYS:n tulevaisuuden pohtimiselle muun muassa jäsenistön kehityksen ja toivottujen toimintamu-

Tieteiden yössä 2020 YHYS järjesti yhdessä Ympäristötiedon foorumin, Maj ja Tor Nesslingin säätiön sekä Koneen säätiön kanssa Ympäristötiede Wikipediaan -tapahtuman. Editathonia suunnittelemassa Vilppu Välimäki, Kalle Korhonen, Outi Silfverberg ja Minna Santaoja. Kuva: Minttu Jaakkola.

tojen osalta. Seuran voidaan ajatella olevan jäsenistönsä näköinen, erityisesti kulloinkin toiminnassa aktiivisesti mukana olevien jäsentensä näköinen. Samalla tieteellisten seurojen ja niiden jäsenten toiminnan mahdollisuuksia raamittavat monet yleisemmät tutkimusmaailman kehityskulut, joita pohdin seuraavassa skenaarioiden pohjaksi.

TIEDEPOLITIIKAN REUNAHDOT AKATEEMISILLE TALKOORYÖLLE

Tieteellisen seuratoiminnan tulevaisuus kytkeytyy tiiviisti tiedepolitiikkaan ja tutkimuksen tekemisen reunaehtoihin laajemmin. Suomessa ja muissa ”periferioissa” tutkimuksen suunta on ollut pitkään kohti kansainvälisyyttä (ks. esim. Leal ym. 2022): tutkijan pitää liikkua, verkostoitua ja julkaista kansainvälisillä tunnustetuilla areenoilla. Kansainvälistymisen käytännön tapojen suhteen uudelleen harkintaa ovat jonkin verran aiheuttaneet keskustelu liikkuvuuden ympäristöjalanjäljestä (ks. esim. Heikkurinen 2012) sekä koronapandemia, jonka aikana myös tutkimusmaailmassa tehtiin harppaus etäyhteyksien hyödyntämisessä. Kotimaisten tieteellisten seurojen toiminta ei tietenkään ole ristiriidassa kansainvälistymistavoitteen kanssa. YHYSin toiminnassa kansainvälisyys

toteutuu konkreettisesti vuosittain järjestettävässä syyskollokviossa, johon kutsutaan kansainvälisiä puhujia. Suomalaiset tiedeseurat ja tutkijat liittyvät osaksi kansainvälistä tiedeyhteisöä ja suomalaisissa yliopistoissa työskentelevät kansainväliset tutkijat toivotetaan tervetulleiksi seuran toimintaan (ks. Corinna Casin kirjoitus tässä teoksessa).

Ongelmaksi paine kansainvälisyyteen muodostuu yliopistojen rahoitusmallin ja tutkijanarvioinnin kautta. Yliopistojen vuonna 2013 voimaan tulleen rahoitusmallin myötä 13 % yliopistojen valtiolta saamasta rahoituksesta perustuu julkaisujen määrään ja julkaisukanavien ja julkaisutyypin perusteella määritelyyn laatuun, eli Jufo-luokitukseen (Ilva & Lilja 2014). Yliopistot saavat merkittävästi enemmän rahaa tutkijoiden Jufo 2 ja 3-tason julkaisuista kuin Jufo 1-tason tai muista, luokittelemattomista julkaisuista. Koska kotimaiset tiedelehdet on pääsääntöisesti luokiteltu Julkaisufoorumin tasolle 1, saa rahoitusmalli yliopistot painottamaan kansainvälistä julkaisemista. Silti kotimaiset tutkimusjulkaisut edelleen tuottavat yliopistoille merkittävän osan julkaisuihin perustuvasta rahoituksesta. Makkonen ja kumppanit (2014, 49) muotoilivat tilanteen suorasanaisesti jo kymmenen vuotta sitten: ”kansainvälinen tiedejulkaiseminen on asetettu hiljaisella hyväksynnällä kotimaisen vastaavan edelle nostamalla ensin mainittu lähes ainoaksi tieteellisen meritoitumisen mittariksi”. Toki tutkijan näkökulmasta julkaisukanavan valinnan ratkaisee paitsi sen Jufo-luokitus ja rahassa mitattava arvostus, myös se, mihin keskusteluihin tutkimuksellaan haluaa osallistua ja keille viestiä. Koska julkaisut toisaalta tuottavat ”vain” 13 prosenttia yliopistojen rahoituksesta, painotetaan tutkijoiden arvioinnissa ja rekrytoinnissa kansainvälisen julkaisemisen lisäksi osoitettua kykyä tuoda taloon ulkopuolista kilpailtua rahoitusta.

Miten tilanne vaikuttaa tieteellisten seurojen toimintaan? Akatemiaa luonnehtii taloudellisen laskelmoinnin lisääntyminen kaikessa toiminnassa (mm. Lempiäinen 2014), ja erityisesti yliopistouralla työskentelevät miehet välttelevät palvelutehtäviä ja ”akateemisia kotitöitä” (Järvinen & Mik-Meyer 2024). Vakinaistamispolulle (tenure track) päässeille tutkijoille asetetaan niin kovat tulosvaatimukset, että heille jää julkaisemisen ja rahoitushaku-

---

Mittaamisen mallit eivät jätä tilaa paikallista tiedeyhteisöä rakentavalle ja ylläpitävälle palvelutehtävälle.

---

jen ohella vain vähän mahdollisuuksia tieteelliseen seuratoimintaan tai muihin paikallisen tiedeyhteisön kannalta keskeisiin tehtäviin. Yliopistolaissa yliopistojen tehtäviä on kuitenkin kolme: tutkimuksen lisäksi opetus ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. (Rahoituksen hankkimista ei ole erikseen mainittu yliopiston tehtävänä.) Tutkimukseen kohdistuvia moninaisia odotuksia on tarkasteltu muun muassa Reetta Muhosen ja Hanna-Mari Puskan (2014) toimittamassa kirjassa *Tutkimuksen kansallinen tehtävä*. Artikkelikokoelma piirtää monipuolisen ja moniäänisen kuvan tutkimuksen kansallisesta tehtävästä ja tekee selväksi, ettei tehtävä ole yksi vaan monta, ja aiheesta käydään kamppailua monilla eri kentillä. Jälkmodernin ajan tutkimuskenttää – ja tutkimuksen arviointia – voisi luonnehtia jonkinlainen vapauttava hajaannus. Alastalon ym. (2014, 145) mukaan vaikuttavuutta painottavassa yhteiskunnassa tieteen mittaamisessa toimii kuitenkin ”edelleen osa vanhoista, mutta uudelleenmääritellyistä moderneista kuvastoista: strateginen evidenssitiiede määrittää uudelleen sektoritutkimuksen asiantuntemuksen relevanssia, kansainvälinen erinomaisuusmittaaminen koettelee kansallisen relevanssin merkitystä ja innovaatiotiede laajentaa soveltavan tieteen vaikuttavuutta.” Mittaamisen mallit eivät jätä tilaa paikallista tiedeyhteisöä rakentavalle ja ylläpitävälle palvelutehtävälle.

Suomen Akatemian yhteydessä toimiva strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) on rahoittanut vuodesta 2015 lähtien ”yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa korkeatasoista tiedettä. Strategisen tutkimuksen avulla etsitään konkreettisia ratkaisuja suuriin ja monitieteistä otetta vaativiin haasteisiin. Yhteistyö tiedontuottajien ja -hyödyntäjien välillä koko hankkeen ajan on tärkeää.”¹ STN-rahoitus on saanut merkittävän roolin myös yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen rahoituksessa ja STN-haku jäsentää merkittävästi monen tutkijan vuodenkiertoa. STN-rahoitukseen

1 <https://www.aka.fi/strateginen-tutkimus/strateginen-tutkimus/strateginen-tutkimus-pahkinankuoressa/yleiskuvaus/> (Luettu 5.4.2024)

sisältyvä ajatus tutkimuksen kansallisesta tehtävästä on yksi monista. Kriittistä keskustelua siitä, ohjainko STN-rahoitus lyhyen tähtäimen vaikuttavuuteen pyrkivään ”käyttötieteeseen” käydään vain vähän.² Yhtenä syynä tähän lienee se, että STN-raha saataan kokea yliopistoille ja tutkimuslaitoksille parhaana mahdollisena ulkopuolisena rahana, koska rahoitus kattaa sata prosenttia tutkimuksen kuluista eikä omarahoitusosuutta vaadita.

Strategisen tutkimuksen hankkeissa painotetaan politiikkarelevanssia ja laajaa yhteistyötä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Voidaan ajatella, että strategisen tutkimuksen hankkeissa tehdään sellaista tiedeviestintää ja tutkimustiedon jalkauttamista, jonka on ennen ajateltu olevan muun muassa tieteellisten seurojen kontolla. Tosin vaikka tutkimusta rahoittavat tahot edellyttävät myös populaaria tiedeviestintää, ei yleistajuista tiedeviestintää juhlapuheista huolimatta välttämättä erityisemmin tueta tai palkita, eikä sitä lueta tutkijan ansioihin. Muun muassa Karvonen (2014, 81) onkin peräänkuuluttanut nykyisten tutkimusmeriittien rinnalle yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen palkitsemisjärjestelmää – se voisi kannustaa myös toimintaan ja vastuutehtäviin kotimaisissa tieteellisissä seuroissa. Nyt tiedepolitiikka näyttää nakertavan eri reunoilta tiedeseurojen toiminnan edellytyksiä.

Tiedepolitiikka näyttää nakertavan eri reunoilta tiedeseurojen toiminnan edellytyksiä.

YHYS VUONNA 2035

Tarkastelin edellä yleisesti tieteellisten seurojen toimijoita, toimintaympäristön muutoksia ja erilaisia seurojen tulevaisuuteen oletettavasti vaikuttavia tekijöitä. Luonnostelen seuraavassa kolme erilaista skenaariota Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran tulevaisuudesta.

Skenaario 1: Perinteiden kannattelemana eteenpäin
Vuonna 2035 YHYS täyttää 46 vuotta ja on aktiivisessa keski-iässä³. Seuran toimintaa kannattelevat vakiintuneet toimintamuodot. YHYS-kollokvio on järjestetty katkeamatta vuosittain eri teemoin. Vuosien 2027–2028 lintuinfluenssapandemia tosin sai aikaan sen, että kollokvioiden järjestämisessä siirryttiin kokonaan etäyhteyksiin. Tätä pidettiin perusteltuna myös konferenssin hiilijalanjäljen pienentämisen näkökulmasta – etenkin kansainvälisten puhujien lentojen päästökompensointi on liian kallista tieteelliselle seuralle, eivätkä tutkijat ole kovinkaan vakuuttuneita kompensoinnin vaikuttavuudesta (ks. Pearse & Böhm 2014). Lentoliikenteen päästöjen kompensointi tuli kuitenkin pakolliseksi vuonna 2026. Etäyhteyksiin siirtymistä helpotti myös hologrammiteknologian yleistymisen – etäyhteydet eivät enää rajoita merkittävästi kasvokkaista viestintää.

Akatemian Vuorenavaloittaja-rahoituksen (lipulaivarahoituksen seuraaja) ja strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksen muodostuttua yhä keskeisemmiksi tutkimusrahoituksen lähteiksi ja tutkimusta organisoiviksi ohjelmiksi YHYS-politiikkadialogi on järjestetty jo useana vuonna yhdessä ajankohtaisiin kysymyksiin pureutuvien STN-hankkeiden kanssa. Seuran roolina on lähinnä vastata tilaisuuksien käytännön järjestelyistä ja tallennuksesta hankkeiden tuottaessa sisällön.

Kymmenen vuotta sitten seura ryhtyi julkaisemaan *Alue ja Ympäristö* -lehteä yhdessä *Alue-* ja *ympäristötutkimuksen seuran* (AYS) kanssa. AYSin toimiessa säästöliekillä aktiivisten seuratoimijoiden puuttuessa YHYS otti enemmän vastuuta lehden kustantamisesta. Aktiivisten päätoimittajien johdolla lehti saatiin indeksoitua Scopuksessa jo vuonna 2025 ja seuraavana vuonna lehti nostettiin Julkaisufoorumin tasoluokkaan 2. Jufo-luokituksen nosto lisäsi entisestään tutkijoiden kiinnostusta julkaista alan johtavassa kotimaisessa lehdessä. Koska kotimaisten tiedelehtien rahoitusta ei vielä kukaan saatu ratkaisua kestävästi (ks. Santaoja & Ollinaho 2024), tuli yhä hankalammaksi rekrytoida vapaaehtoispuhjalta toimivia päätoimittajia lehdelle. *Alue*

2 Muun muassa Teea Kortetmäki on pyrkinyt herättämään kriittistä keskustelua strategisesta tutkimusrahoituksesta YHYS-kollokvioissa järjestämässään työryhmissä. Ks. myös Katarina Eckerbergin kirjoitus tässä teoksessa.

3 Lue: sohvaperuna

ja Ympäristö -lehti olikin laajan kiinnostuksen kohteena lehden ottaessa ensimmäisenä kotimaisena tiedelehtenä käyttöön artikkelien avoimen kansalaisarvioinnin vuonna 2029. Lehti ei enää ilmesty numeroperustaisesti, vaan tutkijat voivat julkaista käsikirjoituksensa sähköisesti itse lehdessä, ja arviointi tehdään julkisesti. Kansalaisarviointi on lisännyt yleistä kiinnostusta tutkimukseen niin hyvässä kuin pahassa: rakentavan tutkimusperustaisen keskustelun rinnalla on lisääntynyt epäluottamus tieteiden prosesseihin. Lehti kaipaa koordinoivaa toimitusta mutta julkaisupaineen alla työskentelevät tutkijat eivät koe voivansa irrottaa aikaa toimitustyöhön, ja avoin arviointi painottuu tutkimuksen käytännön sovellettavuuteen tieteellisen kontribuution arvioinnin sijaan.

Emeritusprofessori Hailan vetäytyttyä gradupalkintoteoksen valinnasta ovat teoksen valinnat seuran hallituksen jäsenet vuorollaan. Tehtävä on koettu työlääksi mutta kunniakkaaksi. Viime vuosina palkintoteokset ovat painottuneet akateemista työskentelyä pohtiviin teoksiin, kuten vuoden 2024 palkinnoksi valittu Tähtisateen menestyseos *Syvähengityksellä kohti kestävyysloikkaa*. Seuran johtokuntaan on saatu sääntöjen sanelema määrä jäseniä ja alueellinen edustavuus on toteutunut edelleen kohtalaisesti. Miehiä seuran johtokunnassa tai muissa vastuutehtävissä ei lähivuosina ole enää näkynyt. Johtokuntatyöskentelyyn tutkijoita vetää pikemminkin nostalgis-imaginäärinen velvollisuus kuin halu aktiiviseen vaikuttamiseen. On siistiä olla tekemisissä vanhanaikaiselta kalskahtavan Tieteellisten seuran valtuuskunnan kanssa, vaikka harva tietää mikä tsv on ja mitä se tekee, sen lisäksi että järjestää obskyyrejä webinaareja kuten ”Vastuullisen viitearkkitehtuurin välitilinpäätös”. Yhä harvempi johtokunnan jäsen on perillä siitä, että tieteellisten seurojen toimintaa raamittaa yhdistyslainsäädäntö, mistä on seurannut joitakin epäselvyyksiä YHYSin rahankäytössä. (Ei niistä tässä sen enempää.)

Johtokunnan kauden pituudeksi päätettiin vuonna 2026 kaksi vuotta, jotta kiireisten tutkijoiden on mahdollista ennakoida seuratoimintaan käyttämänsä aika yliopistojen Tutkimusajan Raportointi- ja Palkitsemisjärjestelmässä (TRP). Johtokunta kokoontuu kolme kertaa vuodessa valmistel-

lakseen sääntömääräiset kevät- ja syyskokousasiat sekä varmistaakseen vakiintuneiden tapahtumien järjestelyjen etenemisen. Asiat käydään tehokkaasti läpi hologrammikokouksissa, eikä aikaa muulle keskustelulle tai yleiselle toiminnan ideoinnille ole. Tutkijoilla on kiire hankepalaverihin, hoitamaan tiedeviestintäkiintiönsä viestipalvelu Ötzissä ja täyttämään kyseisen viikon julkaisusanamääränsä TRP:än ansaitakseen perjantaibonusen.

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuralla on vuoden 2024 kirjanpidon mukaan vajaat 400 jäsenmaksun maksanutta jäsentä. Jäsenmäärä kasvoi *Alue ja Ympäristö* -lehden panostamisen myötä, kun seura ryhtyi pitämään meteliä kotimaisen tiedejulkaisemisen rahoitustarpeesta ja suomenkielisen tiedejulkaisemisen merkittävydestä. Yhä useampi yhteiskuntatieteellistä ympäristötutkimusta seuraava halusi antaa tukensa kotimaiselle julkaisutoiminnalle. Lehden siirryttyä avoimeen kansalaisarviointiin lehden toimituksesta ei enää tullut kuluja ja jäsenmäärä lähti laskuun. Jäsenet eivät koe seuran tarjoavan heidän kaipaamaansa akateemista vertaisyhteisöä eikä virtuaalitapaamisten verkostoitumismahdollisuuksia nähdä oman uran kannalta relevantteina. Koska seuran muutkin toiminnan kulut ovat olleet vähäisiä, on jäsenmaksutuottoja lahjoitettu luontoresurssiministeriön (ent. ympäristöministeriö) joukkorahoituskampanjaan soiden ennallistamisen vuorovaikutusvastaavan palkkaamiseksi.

Skenaario 2: Kituen kuoloon käy

Strategisen tutkimuksen rahoituksen ohella Suomen akatemian profiloitumisrahoitus on muodostunut yliopistoille keskeiseksi rahoitusmuodoksi ja mahdollistanut erityisesti professoripolkumallituttajoiden rekrytointeja.⁴ Vuodesta 2015 lähtien jaetun rahoituksen tavoitteena on tukea ja nopeuttaa yliopistojen strategioiden mukaista profiloitumista tutkimuksen laadun kehittämiseksi ja monitieteisen yhteistyön vahvistamiseksi. Monien yliopistojen strategioissa kestävyysteemat ovat korostuneet ja profilaatorahoituksen myötä niihin keskittyvään tutkimukseen on saatu resursseja. Merkittävä osa yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen alan tutkimuksesta tehdään yliopistojen profilaatioalu-

4 <https://www.aka.fi/tutkimusrahoitus/ohjelmat-ja-muut-rahoitusmuodot/yliopistojen-profiloituminen/>

eilla. Konsortiot järjestävät monenlaisia seminaareja ja konferensseja, jotka sitovat tutkijoiden resursseja. Yliopistojen profiloitumisen myötä kansainväliset kontaktit ovat vahvistuneet ja Suomeen on saatu monia suuria kansainvälisiä yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen alan konferensseja. Tästä johtuen YHYS-kollokvion järjestämiseen ei enää ole löytynyt resursseja eikä kollokviota ole pidetty mielekkäänä sen oltua irrallinen yliopistoprofiilin painotuksista. Toistaiseksi viimeinen kollokvio järjestettiin vuonna 2028.

2020-luvun lopulta lähtien tieteelliset seurat ovat kamppailleet olemassaolostaan, sillä toimijoita seuroihin on ollut hankala löytää. Vuosina 2024–2027 toteutetun tohtorikoulutus-pilotin myötä yritysjohtajista koostuva opetushallinnon johtoryhmä totesi yliopistojen tohtorituotannon sukeutuneen siinä määrin linjakkaaksi, että väitöskirja voidaan jatkossa edellyttää laadittavaksi vuodessa. Tohtoriputkeen sitoutuminen edellyttää tilapäistä lupumista työn ja muun elämän tasapainosta, eikä tavanomainen tekoölyavusteisuuskaan luo tohtorikandidaateille tilaa akateemisiin vapaaehtoistehäviin osallistumiselle. Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran vähät jäsenmaksutulot ovat menneet monikansallisen rahoituslaitoksen palvelumaksuihin. Gradupalkinto ei enää saanut jatkoa professori Hailan jättäytyttyä sivuun palkintoteoksen valinnasta, sillä eihän kellään tutkijalla ole aikaa eikä halua lukea kokonaista kirjaa, saatikka nippua tekoölyn jo tarkastamia graduja. Alue- ja ympäristötutkimuksen seura (AYS) ei onnistunut rekrytoimaan uutta puheenjohtajaa vuonna 2024 ja se päätettiin yhdistää Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuraan – olihan seurojen välillä jo ennestään tiivistä yhteistyötä Versus-verkkolehden ja Alue ja Ympäristö -lehden julkaisemisen kautta. Myös YHYS oli vaikeuksissa johtokunnan kokoon saamisessa ja saman kysymyksen kanssa kamppaili Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seura (YKES). Pari vuotta matalalla intensiteetillä käytyjen neuvottelujen tuloksena YHYS, AYS ja YKES päättivät yhdistää voimansa ja Monilajisen yhteiskunnallisen tutkimuksen seura (MYTS) perustettiin.

YHYSin johtokunnassa oli perinne niin nuorten kuin senioritutkijoidenkin osallistumisesta seuratoimintaan. Aktiivisten YHYS-toimijoiden eläköidyttä tai päästyä vakinaistamispolulle kävi seurasatoimijakato vuosikymmenen vaihteessa. Alue- ja

ympäristötutkimuksen seuran ja Yhteiskunnallisen ja kulttuurisen eläintutkimuksen seuran toiminta puolestaan oli nojannut pitkään väitöskirjatutkijoiden, erityisesti nuorten naisten aktiivisuuteen (ks. Järvinen & Mik-Meyer 2024). Seurojen yhdistyessä odotuksena oli, että kolmen seuran riveistä löytyisi aktiivisia nuoria toimijoita vähintään yhden seuran tarpeisiin. Näin kävikin, sillä osa väitöskirjatutkijoista oli odotusten vastaisesti motivoituneita kehittämään kotimaista tiedeviestintää kansainvälisen tutkijanuransa rinnalla. Monilajinen ympäristö -lehti sai uuden reippaan toimituskunnan. Muutosten tuulissa pääsi unohtumaan, että tiedelehtien vertaisarviointitunnuksen käytön edellytyksenä on, että vertaisarvioijat ovat väitelleitä tutkijoita, jolloin myös lehtien toimituskunnan on koostuttava kokeneista tutkijoista. Ilmeisesti Monilajisen ympäristön menestyksestä kateellisen kilpailevan lehden toimituksen ilmiannon perusteella Tieteellisten seurain valtuuskunta kielsi lehdeltä vertaisarviointitunnuksen käytön vuonna 2031. Kuten arvata saattaa, tutkijoiden kiinnostus julkaista lehdessä lopahti kuin seinään, sillä yleistajuiselle kotimaiselle julkaisemiselle oli monia muitakin kanavia, ja lehti lopettikin ilmestymisensä seuraavana vuonna.

Avoimuuden ja kansainvälisyyden nimissä MYTS muutti toimintansa kokonaan englanninkieliseksi syyskokouksen 2027 päätöksellä. Kollokviot ja johtokunnan kokoukset olivat jo aikaisemmin olleet pääosin englanniksi ja nyt myös Poliitiikkadialogissa ja Monilajinen ympäristö -lehdessä siirryttiin englannin kielen käyttöön. Geopoliittista painetta on erityisesti myös venäjän ja kiinan kielillä julkaisemiseen. Ministeriöiden viranhaltijoiden kiinnostus tulla keskustelemaan politiikkadialogeihin ajankohtaisista teemoista väheni, sillä he olivat edelleen jostain syystä sitä mieltä, että kotimaisista alueellisista ja paikallisista ympäristö- ja kestävyyskysymyksistä olisi mielekästä keskustella monien toimijoiden kesken kansalliskielillä. Tutkijoille Tutkimusajan Raportointi- ja Palkitsemisjärjestelmä TRP ei mahdollista suomenkielisiin tilaisuuksiin osallistumista kuin työajan ulkopuolella. Monilajinen ympäristö -lehdessä kansainvälisyyteen (=englannin kieleen) siirtyminen aiheutti hyvää säpinää ja kiinnostavia käsikirjoituksia tulvi lehteen kaikkialta maailmassa. Englannin kieleen siirtymisen myötä kotimainen alan termistö ei enää kehity eikä kotimainen julkaisutoiminta va-

paaheitoisvoimin tunnu relevantilta, kun kansainvälisiä julkaisufoorumeita on tarjolla pilvin pimein. Viime vuonna MYTS:n kevätkokouksessa todettiin yksimielisesti kaikkien kolmen osallistujan voimin, että kotimaisessa tiedeseuratoiminnassa ei ole enää mieltä, kun toiminta ei kiinnity kansalliseen tutkimukseen, Suomen kieleen, kulttuuriin ja paikallisiin kysymyksiin, ja niinpä Monilajisen yhteiskunnallisen tutkimuksen seura lakkautettiin.

Skenaario 3: Tiedeyhteisön tehtävät kirkastuvat

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuran toiminta sai odottamatonta momentumia seuran 30-vuotisjuhlavuodesta. Odottamatonta siksi, että seuran kolmikymppisiä vietettiin varsin matalalla profililla. Syyskollokvion 2024 ohjelmaan oli varattu 20 minuuttia juhlakirjan esittelylle, eikä nopea katsaus seuran historiaan ja kirjan sisältöön herättänyt muutamia kahvitauolla käytyjä keskusteluja suurempia intohimoja. Kirja kävi kuitenkin hyvin kaupaksi, ja 300 kappaleen painos oli myyty loppuun jo seuraavana vuonna. Uutta painosta ei otettu, koska kirja julkaistiin avoimesti saataville TSV:n ylläpitämällä sähköisten kirjojen Edition-alustalla. Kirjaa luettiin laajasti niin yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tutkijoiden ja opiskelijoiden keskuudessa kuin laajemmin ympäristöpolitiikan ja yhteiskunnan toimijoiden piirissä. Teos saavutti aikaa kestävää kulttimainetta ja siihen viitataan edelleen yleisesti ”YHYS-raamattuna”. Kirjan tarjoama yli 30 vuoden aikaperspektiivi ja alan kehityskulkujen kriittinen tarkastelu käynnistivät YHYSin johtokunnassa keskustelun seuran roolista, tavoitteista ja toiminnasta jatkossa.

Seuran arvojen ja tavoitteiden kirkastamiseen tähtäävä keskustelu liittyi läheisesti seuran jäsenten näkemyksiin tutkimuksen kansallisesta tehtävästä. Suurin osa YHYSin jäsenistä on jossain vaiheessa työllistynyt esimerkiksi EU:n Horisontti- tai akatemian STN- tai profilaatorahoituksella. Vaikka monet suhtautuivat kriittisesti liian suoraviivaisen ratkaisukeskeiseen evidenssitieteeseen ja toisaalta omaan akateemiseen kuplaansa käpertyvään huippututkimukseen, ei jäsenistössä ollut halua purra ruokkivaa kättä, ja toisaalta myös mainitun tyyppinen tutkimus nähtiin keskeisenä osana moniulotteista tutkimuksen kansallista tehtävää. Keskustelussa palautettiin mieleen Jürgen Habermasin aikanaan esittämät yleiset tiedon intressit – tekni-

Yhä useampi yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkija havahtui tarpeeseen käydä keskustelua tutkimuksen dekolonisaatiosta myös kotimaisella tutkimuskentällä.

nen, käytännöllinen ja kriittinen – ja niiden rooli tieteellisen seuran toimintatavoissa, ja listaa pidettiin tarpeellisena täydentää yhteiskuntatieteellisessä ympäristötutkimuksessa alati vahvistuneella monilajisella emansipatorisen tiedon intressillä. Tutkimuksen tiedollisina tehtävinä palauteltiin mieleen ilmiöön liittyvien itsestäänselvyysien ja ajattelutapojen purkaminen, jonkin abstraktin ilmiön käsitteellistäminen, jonkin ryhmän kokemusten tai näkökulman esiin nostaminen, uuden mahdollisen tulkinnan avaaminen, oppiminen ja ymmärrettäväksi tekeminen (vrt Ronkainen ym. 2014).

Yhteiskuntatieteellisen ympäristöalan tutkijat näkivät, että julkaisujen määrä ja kilpailu tutkimusrahoituksesta olivat saavuttaneet sellaisen epäterveen lakipisteen, jossa akatemiaan omaksutuista arviointitavoista oli enemmän haittaa kuin hyötyä tieteen laadulle ja vaikuttavuudelle. Tulospaineessa uupuneiden tutkijoiden sairauspoissaolot olivat huipussaan vuonna 2025, mutta uupumus alkoi kanoitua vastarintaan ja toisenlaisten toimintatapojen kokeilemiseen. Vuonna 2025 ilmestynyt Akateeminen kapinakirja nautti suurta suosiota erityisesti nuorten tutkijoiden keskuudessa, jotka eivät vielä olleet sisäistäneet akateemista mittaamentaliteettia, ja joille keskustelu Jufo-luokituksesta tutkimus-oivallusten sijaan näyttäytyi absurdina. YHYSin piirissä todettiin, että yhteiskuntatieteiden kriittistä, rakentavaa ja uutta luovaa roolia on tarpeen nostaa esiin lyhyen tähtäimen ongelmanratkaisukeskeisyyden sijaan. YHYS ryhtyi aktiiviseksi tiedepoliitiseksi vaikuttajaksi. Toimintalinjoja hahmoteltiin muun muassa nuorten tutkijoiden järjestämässä Vaikuttava yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus -lukupiirissä vuosina 2026–2028. Lukupiirin ensimmäinen käsiteltävä teksti oli emeritusprofessori Yrjö Hailan kirjoitus gradupalkintokirjojen valinnasta, sillä nuoret tutkijat kaipasivat tukea

siihen, miten paneutuvalla ja pitkäjänteisellä lukeemisella voidaan hahmottaa tutkimuksen tehtäviä. Tieteellinen seura, jossa suomen kieltä ei halveksita, onnistui tukemaan myös muuta ympäristö- ja maaseutupoliittisesti tärkeää liikehdintää, kuten paikallistalouksien nousua ja omavaraisuusliikettä.

Vuonna 2026 YHYS sai kautta aikain toisen naispuheenjohtajansa. Ratkaisu ei ollut itsestään selvä, vaan seuratoimijuuden sukupuolittuneisuudesta käytiin ennen valintakokousta pitkällisiä keskusteluja. Kun akatemian sukupuolittuneet käytännöt ja naisille kasaantuvat palvelutehtävät olivat yleisessä tiedossa, pohdittiin antaisiko naispuheenjohtaja keskustelun valossa väärän viestin. Lopulta päädyttiin painottamaan paitsi sukupuolten tasa-arvonäkökulmaa johtotehtävissä, myös tehtävään sopivimman ja innostuneimman henkilön valintaa. Uuden puheenjohtajan myötä seuran johtokunta alkoi kokoontua kerran kuukaudessa. Näin juoksevia asioita oli käsiteltävänä vähemmän, ainakin aluksi, ja aikaa jäi enemmän yleiselle keskustelulle tutkimuksesta ja toimintalinjoista. Kokouksista vähintään kaksi pidettiin vuosittain kasvotusten, muut etänä resurssien säästämiseksi. Nuorten tutkijoiden lukupiiristä esimerkin saaneena seuran alla alkoi toimia muitakin vaihtelevia verkostomaisia alajaostoja, kuten viestintä- ja julkaisujaosto, minkä vuoksi tiheämmälläkin kokoustahdilla asioita riitti käsiteltäväksi niin, että useamman kerran kokousta siirryttiin työpäivän päätteeksi jatkamaan paikalliseen tiedekahvilaan.

Seuran johtokunnassa oli vuosien varrella ollut vaihtelevasti saamelaistaustaisia yhteiskuntatieteellisen ympäristöalan tutkijoita, mutta saamentutkimuksen ja yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen suhteet nousivat kunnolla esiin vasta 2020-luvun loppua kohden. Kriittisen ympäristö-orientoituneen saamentutkimuksen lisääntyessä yhä useampi yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkija havahtui tarpeeseen käydä keskustelua tutkimuksen dekolonisaatiosta myös kotimaisella tutkimuskentällä. YHYS toimi aktiivisesti yhteistyössä Lapin yliopiston kanssa luoden alustoja saamelaiskysymyksistä ja tutkimuksen etiikasta keskustelemiseksi sekä nostaen esiin saamelaista yhteiskuntatieteellistä ympäristötutkimusta.

YHYSin tiedepoliittiseen aktivoitumiseen vaikutti olennaisesti seuran omaksuma tiedekustantajan rooli. Seura liittyi *Alue ja Ympäristö* -tiedeleh-

den toiseksi julkaisijaksi vuoden 2024 alusta, mutta vei aikansa ennen kuin seurat saivat muodostetuksi toimivan työnjaon ja yhteistyön käytännöt. Julkaisevien seurojen yhteenlaskettu jäsenmäärä tarcoitti lisää valtion julkaisutukea, mikä puolestaan mahdollisti lehden määrätietoisien kehittämisen ja laatutyön. Lehti indeksoitiin Scopuksessa ja nousi Jufo-luokituksen tasolle 2 vuonna 2026. Luokituksen nostosta keskusteltiin seurassa vilkkaasti, sillä Jufo-pelin pelaamista ei pidetty itsestään selvän haluttavana. Kustantavat seuravat tulivat kuitenkin siihen tulokseen, että luokituksen nosto auttaisi nostamaan kotimaisen yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen profiilia ja sen myötä tutkimuksen vaikuttavuutta.

Kasvava lehti kamppaili edelleen pääosin vapaaehtoisresurssien varassa. Tilanne todettiin kestämättömäksi, ja niinpä seuran varainhankintajaoston aktivoitumisen myötä lehdelle pystyttiin palkkaamaan puolipäiväinen toimituspäällikkö vuodesta 2028 eteenpäin. Lehden profiilin nosto toi seuralle lisää jäseniä, jotka haluavat tukea kotimaista tiedejulkaisutoimintaa. Varainhankinnassa kokeiltiin myös ilmoitusmyyntiä, mutta paitsi että kaupallisen yhteistyön rajaaminen koettiin eettisesti hankalaksi, ilmoitusmyynnin panos-tuotossuhde jäi vaatimattomaksi. YHYS osallistui aktiivisesti keskusteluun kotimaisten tiedelehtien rahoituksesta ja seuralla oli iso vaikutus siihen, että TSV:n ehdotus hajautetuksi rahoitusmalliksi, jossa yliopistot ja tutkimusinstituutiot osallistuvat kotimaisten tiedelehtien kustannuksiin hyväksyttiin. Kun Suomessa sitten luovuttiin Jufo-luokituksesta vuonna 2029 muiden pohjoismaiden jalanjäljissä, kun luokituksen todettiin tuottavan vääristynyttä julkaisumeriittikilpailua tutkimuksen laadun kustannuksella, ei ratkaisulla ollut vaikutusta *Alue ja Ympäristön* kannalta. Lehti tunnettiin laajasti luetuna monitieteisenä kulttuurilehtenä. Seuran julkaisu- ja viestintäverkosto järjesti lehden ympärillä monenlaista aktiviteettia, kuten suosituiksi muodostuneet Tutkimusmaistiaiset sekä jokavuotiset kirjoittajakoulut.

Vuonna 2035 YHYS on aktiivisesti toimiva innostuneiden tutkijoiden yhteisö, joka toimii saateenvarjona monenlaiselle tutkimusta ja sen edellytyksiä edistävälle toiminnalle, toimii aktiivisesti päätöksentekijöiden suuntaan useamman kerran vuodessa järjestettävissä Poliittikkadialogeissa ja on

nuorten tutkijoiden moninaisen itseorganisoituvan toiminnan tukikohta.

LOPUKSI

Hahmottelin edellä kolme skenaariota Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen tulevaisuudelle, hieman kieli poskessa ja samalla hyvin vakavissani. Lukijan vastuulle jää päättää, mikä skenaarioista edustaa todennäköistä, mikä toivottua ja mikä epätoivottua tulevaisuudenkuvaa. Skenaarioista yksikään ei kenties ole puhdasverisen toivottu tai ei-toivottu, sekoitin monenlaisia aineksia ajatus-ten herättelemiseksi. Halusin tällä tekstillä kysyä, onko kansalliselle ja paikalliselle monitieteiselle yhteistyölle tulevaisuudessa kannustimia, vai saavatko tieteen talkoolaiset arvostusta ainoastaan juhlapuheiden korulauseissa. Tieteellisten seurojen toiminta on juuri niin aktiivista kuin seuran jäsenet ovat, mikä herättää sekä toivoa että epätoivoa. Seurojen jäsenten kiinnostus ja mahdollisuudet osallistua seuratoimintaan riippuvat paljon tiedepolitiikasta: mistä tutkijoita palkitaan ja minkälaiseen toimintaan tutkijoiden uramallit ohjaavat. Paljon on kiinni myös akatemian sisäisestä kulttuurista. On omissa käsissämme mitä pidämme hyvänä ja tärkeänä ja millaista toimintaa yhteisö tukee. Tieteelliset seurukset ja tutkimusyhteisöt voivat tukea paikallista tutkijuutta, merkityksellistä akateemista työtä ja nuorten tutkijoiden tutkijainidentiteetin vahvistumista (mm. Räsänen 2008; Räsänen & Korpiaho 2011).

Arvojen ja tavoitteiden kirkastamisesta seuraavaa kolme vuosikymmentä silmällä pitäen ei varmasti olisi Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen seuralle haittaa. Maailma ja tutkimusyhteisö sen myötä on jatkuvassa muutoksessa, ja monikriisien tilanteissa kysymys tieteen tehtävistä ja vaikuttavuudesta on asetettava yhä uudelleen. Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus on äärimmäisen relevanttia ja tarpeellista, mutta alan institutionaalisesta kehityksestä on ilmassa myös huolestuttavia merkkejä, kuten Janne Hukkinen kuvaa kirjoituksessaan tässä teoksessa. Niin tieteellisen seuratoiminnan kuin laajemmin tutkimusyhteisön kannalta tärkeä osa keskustelua ovat tieteen tasa-arvoon ja diversiteettiin liittyvät kysymykset. Luonnon monimuotoisuuden rinnalla kestävä tulevaisuus edellyttää myös sosiaalisen ja kulttuurisen diversiteetin vaalimista. Monimuotoinen akademia

eri taustoista tulevine tutkijoineen on paremmin varustautunut vastaamaan moniulotteisiin, hankaliin kysymyksiin (mm. Räsänen & Mäntylä 2007). Kysymys tiedeyhteisön monimuotoisuudesta liittyy niin sukupuoleen, luokkaan, etniseen taustaan kuin kieleenkin (mm. Santaoja 2024).

On omissa käsissämme mitä pidämme hyvänä ja tärkeänä ja millaista toimintaa yhteisö tukee.

Kysymystä tutkimuksen kansainvälisyydestä ja tiedeyhteisön kielestä ei ole syytä yksinkertaistaa jonkinlaiseen hyvä–paha -asetelmaan. Kysymys on monimutkainen ja vaatii aktiivista työstämistä. Tiedeyhteisön kansainvälisyys on itsestään selvästi tavoiteltava ja hyvä asia – ongelmat ovat yllirajaisia ja globaaleja ja sellaisina niitä on myös voitava tarkastella, voimat ja resurssit yhdistäen. Samalla ongelmat, syineen ja seurauksineen, ovat aina paikallisesti erilaisia. Näitä paikallisia tapahtumakulkuja ja erityispiirteitä tarkastelemaan tarvitaan paikallisia tiedeyhteisöjä, jotka operoivat paikallisella kielellä ja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Voidaan ajatella, että kysymys kielestä on yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle erityisen relevantti. Tutkimuksella paikallisena toimintana on monenlaisia positiivisia ympäristövaikutuksia, mutta kieli on myös olennainen tapa säilyttää yhteys luontoon (mm. Pylkkö 2024). Sanat kantavat merkityksiä ja tekemisen tapoja. Puhuesamme enemmän englantia ja vähemmän suomea saatamme vähitellen menettää yhteyden sanojen ja maailman välillä. Köyhtyvä kieli köyhdyttää ajattelua ja tutkimusta. Jos ajattelisimmekin tutkimusta kieltä kannattelevana käsityötaitona, paikallisen kielen taitaminen näyttäytyy olennaisena osana hyvää tutkijuutta. Samalla kun kytkeydymme yhä tiiviimmin kansainväliseen tutkimusyhteisöön, tulee ratkaistavaksi hyvin konkreettisia kysymyksiä siitä, missä tilanteissa taivomme englannin kielen käyttöön, minkälaista kielitaitoa odotamme tutkijoilta, ja milloin on paikallaan puolustaa raivokkaasti suomea tieteen kielenä.

LÄHTEET

- ALASTALO, M., KUNELIUS, R. & MUHONEN, R.** (2014) Evidenssiä eliitille ja kansainvälistä huipputiedettä? Tutkimuksen vaikuttavuuden mielikuvastot tiedepolitiikan resurssina. Teoksessa Muhonen, R. & Puska, H-M. (toim.) Tutkimuksen kansallinen tehtävä 119–149. Vastapaino, Tampere.
- HEIKKURINEN, P.** (2012) Matka konferenssiin ja takaisin: Lentämisen moraalinen ongelma akateemisessa työssä. Teoksessa Räsänen, K. (toim.) Tutkijat keskustelevat. Esseitä ja kirjeitä akateemisesta työstä. Aalto-yliopiston julkaisusarja KAUPPA+TALOUS 3/2012. Unigrafia, Helsinki, 80–92.
- ILVA, J. & LILJA, J.** (2014) Kotimaiset tieteelliset lehdet ja avoin julkaiseminen: selvitys mahdollisista rahoitusmalleista. Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 2. <https://edition.fi/tsv/catalog/view/433/356/959-1>
- JÄRVINEN, M. & MIK-MEYER, N.** (2024) Giving and Receiving: Gendered Service Work in Academia. *Current Sociology*. <https://doi.org/10.1177/00113921231224754>
- KARVONEN, E.** (2014) Tiede tuottaa todellisuutta – kenen etujen mukaan ja kuinka eettisesti? Teoksessa Muhonen, R. & Puska, H-M. (toim.) Tutkimuksen kansallinen tehtävä 53–86. Vastapaino, Tampere.
- LATE, E., PÖLÖNEN, J. & PYLVÄNÄINEN, E.** (2022) Kuka kuuluu tieteelliseen seuraan? Raportti tieteellisten seurojen jäsenistökyselyn tuloksista. Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisuja 13. DOI: [10.23847/tsv.433](https://doi.org/10.23847/tsv.433)
- LEAL, F., FINARDI, K. & ABBA, J.** (2022) Challenges for an internationalization of higher education from and for the global south. *Perspectives in Education* 40(3) 241–250.
- LEMPIÄINEN, K.** (2014) Akateeminen työ, toimijuus ja sukupuoli. Teoksessa Lempiäinen, K. & Silvasti, T. (toim.) Eriarvoisuuden rakenteet: haurastuvat työmarkkinat Suomessa 159–183. Vastapaino, Tampere.
- MAKKONEN, T., SEPPÄ, T., RANTANEN, P. & VALKONEN, J.** (2014) Tiedekustantamisen intiaanit. Teoksessa Muhonen, R. & Puska, H-M. (toim.) Tutkimuksen kansallinen tehtävä 35–50. Vastapaino, Tampere.
- MUHONEN, R. & PUSKA, H-M. (TOIM.)** (2014) Tutkimuksen kansallinen tehtävä. Vastapaino, Tampere.
- PEARSE, R. & BÖHM, S.** (2014) Ten reasons why carbon markets will not bring about radical emissions reduction. *Carbon Management* 5(4) 325–337.
- RONKAINEN, S., SUIKKANEN, A. & KUNNARI, M.** (2014) Tieteellinen tieto ja tutkimuksen yhteiskunnallinen tehtävä. Teoksessa Muhonen, R. & Puska, H-M. (toim.) Tutkimuksen kansallinen tehtävä 87–118. Vastapaino, Tampere.
- RUBIN, A.** (2004) Skenaarioajattelu tulevaisuudentutkimuksessa. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. <https://tulevaisuus.fi/menetelmat/skenaarioajattelu-tulevaisuudentutkimuksessa/>. 3.4.2024.
- RÄSÄNEN, K.** (2008) Meaningful academic work as praxis in emergence. *Journal of Research Practice*, 4(1), Pt–Pt.
- RÄSÄNEN, K. & KORPIAHO, K.** (2011) Supporting doctoral students in their professional identity projects. *Studies in Continuing Education*, 33(1), 19–31.
- SANTAOJA, M.** (2024) Fifty shades of academic resilience. *Journal of Praxis in Higher Education*, 6(2), 13–22. <https://doi.org/10.47989/kpdc482>
- SANTAOJA, M. & OLLINAHO, O.** (2024) Kotimaisen tiedelehden tekemisen kestävämmät reunaehdot – vai sittenkin: omaehtoista toisin tekemistä? *Alue ja Ympäristö* 53(1) 1–11. <https://doi.org/10.30663/ay.145928>